

СУТНІСТЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

©Косенко О.П., Перерва П.Г., 2017

Результати наших досліджень свідчать про те, що методологія понять технологія, інноваційна технологія, технологічний процес, технологічний уклад на сьогодні пророблені вже досить детально, проте окремо одне від іншого. Ще й досі відсутній аналіз факторів інтелектуальності в складі інноваційної технології, їх місця та ролі в системі економічних відносин. І дотепер в більшості випадків технологія розуміється як категорія виробнича, хоча її розгляд в економічному розрізі, в контексті інноваційно-інтелектуального розвитку виробничо-підприємницької системи на сьогодні є вкрай необхідним. Актуальність і важливість цієї задачі передбачають визначення методологічної сутності інтелектуально-інноваційної технології (ІТ), її місця в системі економічних відносин, а також обґрунтування її зв'язку з базовими, близькими за економічним змістом економічними категоріями.

Проведені нами дослідження дозволяють стверджувати, що менеджеру, керівнику, підприємцю абсолютно не цікаві технологічні способи перетворення сировини, матеріалів або технологічні методи організації і управління виробництвом як такі. Їм цікавий економічний ефект від застосування цих способів в виробничо-підприємницькій діяльності. Хоча таке твердження і не зовсім однозначне і може по різному сприйматись, але в ньому має місце певна лінія, яка спрямована на наявність в технології елементів дослідження існуючих знань і способів, а також генерацію нових, що згідно з існуючою практикою відносяться до наукової діяльності. В цих же рамках слід розглядати і інноваційну та інтелектуальну діяльність підприємства, яка орієнтована на інтелектуалізацію різного роду технологій та отримання економічного ефекту від їх застосування, тобто генерацію і споживання знань і способів, що дозволяють отримати якісно новий (ефективний, прогресивний) результат від виробничо-підприємницької діяльності підприємства.

Якщо розроблена технологія має комерційне значення, то в цьому випадку є логічним визначити майбутнього споживача. Частіше всього покупцем нових технологій є технологи на промислових підприємствах. Зазвичай їх цікавлять нові технології як обсяги знань, необхідні для початку виробництва нової або підвищення ефективності виробництва існуючої продукції. В результаті складається ситуація, коли є покупець, є продавець, однак немає товару. Автор пропонує купити у нього технологію як набір уявлень про послідовність перетворень сировини (або про компонування приладів і пристроїв перетворення сигналів), тоді як споживачі готові купити набір технологічної документації, що складається з десятків томів, а також набір відповідного обладнання. Тобто покупців цікавить формалізоване знання, яке можна передати, захистити, скопіювати. Отже, необхідні посередники, перекладачі між автором і потенційним покупцем, які зможуть неформалізоване індивідуальне знання перетворити в продукт угоди на передачу технології. Ідеальним випадком було б з самого початку розробки технології орієнтуватися на заздалегідь визначений формат представлення результатів. Іншими словами, автор-розробник отримує більше шансів на те, що його ідея буде прийнята з ентузіазмом, якщо ця ідея спочатку буде зорієнтована на певні ринкові аспекти. Все це визначає специфічну особливість технології як об'єкту інтелектуальної власності, якому притаманні всі нематеріальні фактори визначення, оцінки, передачі, використання та правової охорони і захисту. Все це визначає інтелектуальність як походження, так і використання технології як товару.

На основі узагальнення визначень терміну «технологія» та «інноваційна технологія» ряд дослідників надають в основному традиційне, хоча і з заявкою на сучасність, розуміння технології, відносячи до її характеристики наступні риси: а) знання, навички та досвід; б) дослідження в галузі, яка пов'язана із використанням та розвитком певної технології, розвиток наукової складової, що забезпечує існування та вдосконалення даної технології; в) комплекс матеріального забезпечення,

включаючи персонал із необхідними навичками, документацію; г) процес будь-якого характеру (виробничий, управлінський тощо).

На наш погляд, даний перелік не є вичерпним, так як автори не розглядають такі важливі характеристики технології як ринково-товарний характер; можливості продажу, покупки, ліцензування; необхідність правової охорони та правового захисту інтелектуального змісту технології і т.п. Недостатня увага інтелектуально-інноваційній спрямованості сучасних технологій завадила авторам розробити повно характеристику складових технології, обмежившись лише науково-методичною, процесною та інфраструктурною складовими. Не заперечуючи проти даних складових, вважаємо за необхідне доповнити їх дистрибутивною, інтелектуальною та інноваційною складовими, як найбільш характерними для технологій та технологічних процесів на сучасному етапі розвитку науково-технічного прогресу як в Україні, так і у всьому світі.

Проведені нами дослідження свідчать про те, що технологічні процеси у кожному з напрямів діяльності або промислових галузей суттєво відрізняються, мають різний рівень ефективності і, відповідно, різне методичне наповнення. Наприклад, на машинобудівних підприємствах технологічні процеси складають основу виробничо-підприємницької діяльності, забезпечуючи необхідний рівень конкурентоспроможності як самого підприємства, так і його виробів. Завдання зі створення ринку, трансферу, комерціалізації наявних технологій практично вищим менеджментом не ставиться, як не є пріоритетною і задача створення нових технологій з метою їх комерційного збуту. Значно частіше перед виробничим персоналом ставиться задача розробки нової або удосконалення наявної технології для власного споживання. Все це і визначає важливість, актуальність та теоретичну сутність інтелектуально-інноваційних технологій.

1. Косенко О.П. Переваги та недоліки існуючих підходів до вартісної оцінки інтелектуальних технологій // О. П. Косенко, М. М. Ткачев // Вісник НТУ «ХПІ». – Харків : НТУ «ХПІ», 2014. – № 65. – С. 46-56.

2. Кобелєва Т.О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку // Т.О. Кобелєва // Вісник НТУ «ХПІ». – Харків, 2011. – №26. – С. 34-43.

3. Маркетинг. Менеджмент. Інновації: монографія / С.М.Ілляшенко, П.Г.Перерва, О.П.Косенко та ін. / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2010. – 621 с.

4. Перерва П. Г. Економіка і маркетинг виробничо-підприємницької діяльності: Навч. посібник / За ред. проф. Перерви П. Г., проф. Гавриць О. М., проф. Погорелова М. І. – Харків : НТУ «ХПІ», 2004. – 640 с.

5. Перерва П. Г. Стратегічне управління виробничим потенціалом і підвищення конкурентоспроможності підприємства / Д. Коциски, П. Г. Перерва, А. П. Косенко // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – Х. : НТУ «ХПІ». – 2010. – Випуск 62. – С. 137-142.

6. Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения. - Х.: Основа, 1991.-141 с.

7. Перерва П.Г. Проблемы совершенствования методологии определения потребности в электротехнической продукции / П.Г.Перерва, А.К.Плетников // Электротехн.пром-сть. Сер.27. Общеотраслевые вопр. электропромышленности. Экономика. Организация. Управление. Планирование и производство. Обзор.информ. - М.: Информэлектро, 1989.- 52с.

8. Перерва П.Г. Розвиток методів вартісної оцінки нематеріальних активів та об'єктів інтелектуальної власності / П. Г. Перерва, О. П. Косенко, М. М. Ткачев // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Донецьк : ДНТУ, 2014. – № 4. – С. 57-66.

9. Перерва П.Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга) / П.Г.Перерва. - Х.: Фактор, 2009.- 480 с.

10. Перерва П.Г. Экономика и управление инновационной деятельностью: учебник / Под ред. проф. Перервы П.Г., проф. Вороновского Г.К., проф. Меховича С.А., проф. Погорелова Н.И. – Харьков: НТУ «ХПІ», 2009. – 1203 с.

11. Погорелов И.Н. Экономика и организация труда / И.Н.Погорелов, Н.И.Погорелов, П.Г.Перерва, А.М.Колот, С.А.Мехович [Монографія].- Харьков : Фактор, 2007.- 640с.

12. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: монографія / С.М.Ілляшенко, П.Г.Перерва, Н.П.Ткачова, О.П.Косенко та ін. / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2011. – 644 с.

13. Яковлев А.И. Организация и управление электротехнической промышленностью: Сб.задач, лаб.работ, деловых игр / А.И.Яковлев, Т.И.Задержихина, П.Г.Перерва // Учебное пособие для электротехн.специал.- техн.вузов.- Харьков : Изд-во «Основа», 1990.- 141с.

14. Яковлев А.И. Экономика электротехнической промышленности / А.И.Яковлев, Т.И.Задержихина, П.Г.Перерва // Учебное пособие.- Харьков : Выща шк. Изд-во при ХГУ, 1990.- 136с.